

AD 13/26

LIMITE

CONF-ALB 3

PRISTOPNI DOKUMENT

Zadeva: VMESNO SKUPNO STALIŠČE EVROPSKE UNIJE

- Sklop 1: Temeljne prvine

PRISTOPNA POGAJANJA

ALBANIJA

VMESNO SKUPNO STALIŠČE EVROPSKE UNIJE

Pogajalski sklop: 1

Temeljne pravine

Kar vključuje poglavji Delovanje demokratičnih institucij in Reforma javne uprave, poglavji 23 – Sodstvo in temeljne pravice in 24 – Pravica, svoboda in varnost, poglavje Gospodarska merila ter poglavja 5 – Javna naročila, 18 – Statistika in 32 – Finančni nadzor

VMESNO SKUPNO STALIŠČE EVROPSKE UNIJE

EU se strinja, da je Albanija na splošno izpolnila vmesna merila iz skupnega stališča Evropske unije o odprtju poglavja (AD 18/24 CONF-ALB 3). Na podlagi te ugotovitve se s tem vmesnim skupnim stališčem EU dopolnjuje navedeno skupno stališče EU o odprtju sklopa 1, v katerem so že določeni stališče EU in merila za zaprtje poglavij 5, 18 in 32, ki še vedno veljajo. S tem vmesnim skupnim stališčem EU naj bi med drugim določili preostala merila za zaprtje v okviru omenjenega sklopa.

To stališče Evropske unije temelji na njenem splošnem stališču za pristopno konferenco z Albanijo (AD 5/22 CONF-ALB 2) in zanj veljajo pogajalska načela, ki jih je ta pristopna konferenca potrdila, kar zlasti pomeni, da:

- kakršno koli mnenje, ki ga o določenem poglavju pogajanj izrazita Albanija ali EU, v ničemer ne vpliva na stališče, ki ga lahko zavzameta o drugih poglavjih;
- se dogovori, doseženi med pogajanjmi o posameznih poglavjih, tudi delni, ne morejo šteti kot dokončni, dokler ni dosežen splošni dogovor o vseh poglavjih;
- za to stališče veljajo tudi zahteve iz točk 3, 5, 10, 14, 16, 31, 33, 36, 38, 39, 46, 47 in 48 pogajalskega okvira.

EU spodbuja Albanijo, naj nadaljuje proces usklajevanja s pravnim redom EU in ustreznimi evropskimi standardi ter jih dejansko izvaja in uveljavlja; prav tako naj že pred pristopom na splošno oblikuje politike in instrumente, ki bodo čim bližji politikam in instrumentom EU. EU poudarja, da je treba zagotoviti dosledno izvajanje ključnih reform in zakonodaje v celotnem sklopu o temeljnih prvinah, vključno z dobrimi rezultati, kot je določeno v nadaljevanju.

EU ugotavlja, da Albanija v svojem stališču AD 19/24 CONF-ALB 4 sprejema pravni red EU iz sklopa 1, kakršen je v veljavi na dan 2. oktobra 2024, in izjavlja, da bo do datuma pristopa k Evropski uniji pripravljena za njegovo izvajanje.

EU z zadovoljstvom ugotavlja, da je Albanija sprejela različne korake in ukrepe in jih izvaja, med drugim na podlagi svojih časovnih načrtov za pravno državo, reformo javne uprave in delovanje demokratičnih institucij, pa tudi s prizadevanji za izpolnitev vmesnih meril iz dok. AD 18/24 CONF-ALB 3.

1. Delovanje demokratičnih institucij

EU opaža, da Albanija še naprej utrjuje svoje demokratične institucije ter da njen pravni in institucionalni okvir omogoča demokratični volilni proces. EU Albanijo spodbuja, naj odpravi preostale pravne nejasnosti in odstopanja, ki jih je izpostavil OVSE/ODIHR, ter obravnava druga skupna priporočila OVSE/ODIHR in Beneške komisije, zlasti v zvezi z volilno zakonodajo, pravili in upravo, ki jih je glede na bližajoče se občinske volitve prav tako treba pravočasno in učinkovito izvajati. EU Albanijo odločno poziva, naj dodatno okrepi zakonodajo o medijih v volilnih kampanjah, zlasti o političnem oglaševanju, dezinformacijah in spletnih platformah, jo uskladi s pravnim redom EU in evropskimi standardi ter jo učinkovito izvaja. EU poudarja, da je večina pogodbenic sicer podpisala prostovoljni kodeks ravnanja o digitalnih kampanjah, vendar so razdiralne in manipulativne vsebine še vedno prevladujoče, vložena pa so bila le omejena prizadevanja za spremljanje. EU poudarja, da mora Albanija zagotoviti enake konkurenčne pogoje za vse kandidate in kandidatke, in sicer s sprejetjem ukrepov za preprečevanje zlorabe državnih sredstev in institucionalnega vzvoda ter z zmanjšanjem vpliva sponzorskih mrež. EU je seznanjena z ustanovitvijo medstrankarskega parlamentarnega odbora za volilno reformo, kar bi moralo voditi v vključujoč in konstruktiven politični dialog ter posvetovanje z vsemi deležniki.

EU Albanijo spodbuja k nadaljnji krepitvi institucionalne vloge njene skupščine in je seznanjena z ukrepi v zvezi s tem. EU ugotavlja, da so parlamentarne seje še vedno zaznamovane z napetostmi in omejenim nadzorom nad izvršilno oblastjo. EU nadalje ugotavlja, da je za uskladitev zakonodaje s pravnim redom EU potreben temeljit proces, ki omogoča dovolj časa za obsežna posvetovanja, in pričakuje, da bo ta proces zagotovljen v vključujočem dialogu z ustreznimi akterji, vključno s civilno družbo. EU v zvezi s tem opozarja, kako pomembno je, da Albanija ne sprejme noben zakonodajni ukrep, ki ni v skladu z evropskimi standardi. EU spodbuja nadaljnja prizadevanja za izboljšanje preglednosti in odgovornosti, integritete in učinkovitosti, tudi pri sodelovanju v samem parlamentu ter med parlamentom in nevladnimi organizacijami/organizacijami civilne družbe, med drugim tudi v zvezi z aktualnim izvajanjem parlamentarnih publikacij. EU opozarja, da mora biti delujoč parlament sposoben trajnostno izvajati učinkovit in neoviran nadzor nad izvršilno – tudi prek preiskovalnih odborov – in svojo zakonodajno vlogo, pri tem pa delovati pregledno, odgovorno, pošteno in učinkovito, med drugim s konstruktivnim in vključujočim političnim dialogom, tudi znotraj političnih strank. Zagotavljanje teh funkcij je osrednji steber pristopnega procesa.

EU poudarja, da je pravni, regulativni in institucionalni okvir za **civilno družbo** na splošno vzpostavljen, vendar so potrebne izboljšave, da se omogoči celovito izvajanje pravnega okvira, zlasti postopkov registracije. EU ugotavlja, da je treba postopke posvetovanja izboljšati, da bi postali bolj vključujoči, in povečati njihovo učinkovitost in kakovost tako na centralni kot na lokalni ravni ter da so potrebna dodatna prizadevanja in viri, vključno s preglednim javnim financiranjem, za zagotovitev trajnostnega in spodbudnega okolja za civilno družbo.

2. Reforma javne uprave

EU ugotavlja, da je Albanija vzpostavila **strateški okvir za javno upravo**. EU je seznanjena z ustanovitvijo medstrankarskega parlamentarnega odbora za ozemeljsko reformo. EU pozdravlja sprejetje nove strategije za reformo javne uprave za obdobje 2025–2030 in nove strategije za upravljanje javnih financ za obdobje 2024–2030 ter opozarja, kako pomembno je, da so prihodnje reforme skladne z evropskimi in mednarodnimi standardi ter da se izvajajo v vključujočem dialogu z vsemi deležniki, kot so civilna družba in predstavniki narodnih manjšin. EU poudarja, da bi bilo treba zagotoviti učinkovito in pravočasno izvedbo obeh strategij tako na centralni kot na lokalni ravni, in Albanijo spodbuja, naj izboljša okvir za spremljanje in poročanje. Zagotoviti bi bilo treba splošno skladnost strategije za reformo javne uprave z drugimi strateškimi dokumenti in dokumenti o načrtovanju politik ter finančno vzdržnost ukrepov, povezanih z reformo javne uprave. EU tudi poudarja, da je sistem usklajevanja politik še vedno zapleten in bi ga bilo treba dodatno poenostaviti.

EU poudarja, da je Albanija zmerno pripravljena na **razvoj in usklajevanje politik**. Na področju razvoja politik sta pravna podlaga in institucionalna ureditev za dosledno oblikovanje politik večinoma vzpostavljeni. EU poudarja, da mora Albanija nadgraditi svoj regulativni okvir, da bi izboljšala srednjeročno načrtovanje politik, izboljšala kakovost ocen regulativnega učinka in javnih posvetovanj ter njihovo uporabo razširila na vso sekundarno zakonodajo. EU ugotavlja, da bi morala Albanija po javnih posvetovanjih zagotoviti ustrezno nadaljnje ukrepanje in omogočiti večjo udeležbo civilne družbe, zlasti pri spremljanju izvajanja pravnega reda EU. EU poudarja, da mora Albanija s temeljitim in vključujočim političnim dialogom in javnim posvetovanjem okrepiti vlogo parlamentarnega nadzora nad vlado.

EU ugotavlja, da je albanska zakonodaja o **javni upravi** na splošno usklajena s temeljnimi načeli preglednega, na dosežkih temelječega zaposlovanja, napredovanja in odpuščanja. Vendar je treba določbe o zaposlovanju in napredovanju na podlagi dosežkov v praksi dosledno izvajati in spremljati na vseh ravneh. EU je seznanjena z ukrepi, ki jih je Albanija sprejela za revizijo zakonodaje o javni upravi, da bi izboljšala zaposlovanje na podlagi dosežkov in zaposlovanje visokega uradniškega osebja, ter Albanijo poziva, naj nadaljuje z njenim sprejetjem in izvajanjem. EU je seznanjena z dokončanjem plačne reforme za javne uslužbenke, vključno z njeno razširitvijo na lokalne uprave. EU poudarja, da mora Albanija še bolj uskladiti in izvajati sistem razvrstitve delovnih mest v vseh institucijah. EU poudarja, kako pomembno je, da Albanija zagotovi, da bo javna uprava sposobna učinkovito izvajati pravni red EU in reforme, povezane z EU, ter s tem okrepiti institucionalno odgovornost, tudi pri uporabi zunanjega strokovnega znanja, in da mobilizira vzdržne javne finance.

EU je seznanjena s prizadevanji Albanije za izboljšanje pravnega okvira za **organizacijo osrednjih upravnih organov**. EU poziva Albanijo, naj si še bolj prizadeva za učinkovito izvajanje revidiranega zakona o organizaciji in delovanju državne uprave. EU Albanijo odločno poziva, naj okrepi nadzor zadevnih ministrstev nad podrejenimi agencijami. EU Albanijo spodbuja, naj izboljša preglednost javnih institucij, tudi z izboljšanjem dostopa državljanov do javnih informacij. EU opozarja, kako pomembno je, da Albanija ohrani delitev odgovornosti med centralno in lokalno ravno upravljanja, vključno z avtonomijo lokalne uprave, kot je določeno v albanskem pravnem sistemu in ob upoštevanju priporočil ustreznih mednarodnih organov.

EU opozarja, da je digitalizacija pot k boljši javni upravi, ki zagotavlja preglednejše, učinkovitejše, uspešnejše in visokokakovostne e-storitve z nižjimi upravnimi stroški in bremenom za državljane in podjetja. EU ugotavlja, da je stopnja **digitalizacije javnih storitev** v Albaniji na splošno visoka, saj zajema približno 95 % vseh javnih storitev. EU Albanijo poziva, naj vsem državljanom in podjetjem še naprej zagotavlja enako obravnavo in dostopnost upravnih storitev. EU Albanijo spodbuja, naj okrepi prizadevanja za poenostavitev upravnih postopkov in storitev ter izboljša kibernetiko varnost. EU pozdravlja sprejetje nacionalnega okvira interoperabilnosti v skladu z najnovejšim evropskim okvirom interoperabilnosti. EU spodbuja Albanijo, naj še naprej spremlja razvoj pravnega reda EU na digitalnem področju, zlasti zakonodaje EU o elektronski identifikaciji in storitvah zaupanja (uredba eIDAS), da bi vzpostavili nacionalno denarnico za digitalno identiteto.

EU ugotavlja, da je okvir za **upravljanje javnih financ** vzpostavljen, čeprav bi ga bilo mogoče še izboljšati. EU ugotavlja, da je Albanija dosegla določen napredek pri izboljšanju svojega srednjeročnega proračunskega okvira, in pozdravlja sprejetje srednjeročne strategije za prihodke za obdobje 2024–2027. EU Albanijo poziva, naj v celoti obnovi prakso izvajanja revizij proračuna prek parlamenta ter omeji uporabo normativnih aktov na izjemne in upravičene okoliščine, da bo parlament lahko v celoti uveljavljal svoje proračunske pravice. EU poudarja, da mora Albanija povečati institucionalne zmogljivosti za spremljanje fiskalnih tveganj ter izboljšati upravljanje javnih naložb. EU Albanijo spodbuja, naj ustanovi in operacionalizira fiskalni svet, da bi okrepila verodostojnost fiskalnih politik v državi.

3. Poglavje 23: Sodstvo in temeljne pravice

EU poudarja, da je albanski zakonodajni in institucionalni okvir pri **delovanju sodstva** zelo usklajen s pravnim redom EU in ustreznimi evropskimi standardi. EU Albanijo poziva, naj z revidirano strategijo za pravosodje za obdobje 2024–2030 utrdi izvajanje reform, kar bo omogočilo okrepitev medinstitucionalnega sodelovanja, redno spremljanje ter boljše zbiranje in analizo podatkov.

EU je seznanjena z napredkom Albanije pri **neodvisnosti in nepristranskosti** pravosodnega in tožilskega sistema. EU je seznanjena z dosedanjimi dosežki Albanije in njenimi načrti, da bo še naprej razvijala zmogljivost, neodvisnost in učinkovitost avtonomnih pravosodnih organov ter utrjevala napredek z imenovanji na podlagi dosežkov in poklicnim napredovanjem, s čimer bo izboljšala preglednost napredovanj, dosledno podpirala in izvajala temeljita redna preverjanja integritete med sodniško kariero. EU je seznanjena tudi z ukrepi Albanije za upoštevanje visokih standardov, določenih s postopkom preverjanja, in poudarja, da mora Albanija te standarde trajnostno varovati in ohranjati. EU Albanijo nadalje poziva, naj zagotovi, da se bodo pravila o naključnem dodeljevanju zadev učinkovito uporabljala v praksi, in obenem opozarja, da so potrebna nadaljnja prizadevanja za popolno avtomatizacijo teh pravil. EU izraža obžalovanje nad vse pogostejšimi in zaskrbljujočimi poskusi neprimerne vplivanja javnih uslužbencev ali politikov, tudi na visoki ravni, na pravosodne institucije, vključno s specializirano strukturo za boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu (SPAK), in nad poskusi osebnih napadov na sodnike in tožilce ter Albanijo odločno poziva, naj jih učinkovito obravnava, prav tako pa naj dodatno okrepi odpornost pravosodnih institucij na primere notranjega in zunanjega vmešavanja; med drugim naj zagotovi, da se bosta Visoki sodni svet in Visoki tožilski svet še naprej odločno odzivala na napade predstavnikov izvršilne ali zakonodajne veje oblasti na sodstvo. EU odločno poudarja, da morata tako izvršilna kot zakonodajna oblast Albanije v celoti spoštovati neodvisnost sodstva in predvsem dosledno izvajati zavezujoče odločitve ustavnega sodišča, pri čemer opozarja na primere nepopolnega in zapoznelega izvajanja odločitev izvršilne in zakonodajne oblasti v preteklosti. EU poleg tega poudarja, da bi morali zakonodaja in prakse v zvezi z odvzemom imunitete temeljiti na evropskih standardih, zlasti tistih, ki so določeni v mnenjih in priporočilih Beneške komisije. EU poudarja tudi, da mora Albanija pri imenovanju vseh članov samoregulativnih organov ter drugih ključnih pravosodnih in tožilskih organov zagotoviti najvišjo integriteto, preglednost in standarde, ki temeljijo na dosežkih.

EU ugotavlja, da pravni in institucionalni okvir v Albaniji zagotavlja zanesljivo urejanje trajne **odgovornosti** pravosodnega sistema. EU pozdravlja dejstvo, da je Albanija na prvi stopnji zaključila postopek preverjanja, in je seznanjena z njenim načrtom, da bo postopek preverjanja v pritožbeni fazi pravilno zaključila v ustavnih rokih pod nadzorom mednarodne nadzorne operacije. EU poudarja, da mora Albanija še naprej uvajati kazenske postopke proti sodnikom in tožilcem, obtoženim kaznivega ravnanja med postopkom preverjanja, ter da je treba visoke standarde, določene v postopku preverjanja, nujno uporabljati v praksi. EU je tudi seznanjena z začetnimi ukrepi Albanije, s katerimi želi zagotoviti, da bodo lahko inšpekcijske službe in avtonomne institucije, zlasti Visoki pravosodni inšpektorat, Visoki sodni svet in Visoki tožilski svet, dosegali dobre rezultate na področju trajne odgovornosti in integritete v pravosodnem sistemu na vseh ravneh; obenem so potrebna nadaljnja prizadevanja za okrepitev zmogljivosti Visokega pravosodnega inšpektorata ter zagotovitev večje preglednosti in bolj omejene uporabe horizontalnih premestitev, zlasti da se takšne premestitve ne bi uporabljale za napredovanja. EU je seznanjena z revizijo določb, ki se uporabljajo za imenovanje članov Visokega sodnega sveta in Visokega tožilskega sveta, ki niso sodniki, da bi se v kar največji meri upoštevali njihova integriteta in dosežki.

EU ugotavlja, da si Albanija prizadeva vzpostaviti dobro podlago za **kakovost in učinkovitost** pravosodnega sistema. EU tudi opominja, da morajo biti ta prizadevanja kontinuirana, da bi zagotovili zadostne človeške in finančne vire, da bo lahko sodstvo delovalo v celoti, učinkovito in neodvisno ter zagotavljalo pravico do dostopa do pravnega varstva, med drugim tudi z nadaljnjim zmanjševanjem zaostankov pri ocenjevanju. EU je seznanjena z napredkom, doseženim pri okrepitvi šole za sodnike, da bi se osebam, ki želijo postati sodniki, ponudilo visokošolsko izobraževanje, in Albanijo poziva, naj še okrepi ta prizadevanja, vključno z izboljšanjem in učinkovitim izvajanjem sprejemnih izpitov na podlagi preglednosti, objektivnih meril in poštene konkurence. EU se strinja, da mora Albanija dodatno izboljšati orodja IT, ki so na voljo sodiščem, in je seznanjena z načrtom Albanije v zvezi s tem. EU tudi poziva k pravočasni vzpostavitvi integriranega sistema vodenja zadev in poudarja, da je treba preprečiti vse nepooblaščen dostope do podatkov v sistemu. EU obenem ugotavlja, da je nujno treba postopoma zapolniti preostala prosta mesta za sodnike, da se zagotovi učinkovitost pravosodja, za kar bo treba določiti tudi kvote, prilagojene potrebam pravosodnega sistema, za kandidate za sodnike. EU poudarja, da je treba izboljšati kakovost infrastrukture sodišč in tožilstev ter varnost posameznikov, tudi v pravosodnih institucijah in institucijah odkrivanja in pregona. EU tudi opozarja, kako pomembno je, da Albanija zagotovi učinkovito sodno varstvo ter dosledno, pravočasno in celovito/popolno izvrševanje vseh sodb sodišč.

EU ugotavlja, da je albanski zakonodajni in institucionalni okvir za **boj proti korupciji** delno usklajen s pravnim redom EU. EU pozdravlja oprijemljiv napredek Albanije pri preiskovanju, pregonu in obsodbah zaradi obtožb korupcije, tudi zoper visoke uradnike. EU pozdravlja dobre rezultate, ki jih je do zdaj dosegla SPAK skupaj s svojimi sodišči, tudi v primerih korupcije na visoki ravni. EU kljub temu poudarja, da korupcija še vedno prevladuje na večini področij javnega in poslovnega življenja, tudi v vseh vejah centralne in lokalne uprave in institucij, ter še vedno vzbuja resno zaskrbljenost. EU poudarja, da mora Albanija doseči znaten nadaljnji napredek pri preprečevanju vsesplošne in razširjene korupcije in boju proti njej. EU je seznanjena z napredkom Albanije pri nadaljnjem spreminjanju in dopolnjevanju pravnega in institucionalnega okvira za boj proti korupciji. EU poudarja, da je treba te ukrepe zdaj odločno izvajati, rezultati pa morajo biti zlasti vidni v sektorjih, ki so najbolj izpostavljeni tveganju korupcije, predvsem v javni infrastrukturi, katastru in lastninskih pravicah, carini, davčni upravi, izobraževanju, zdravstvu, javnih naročilih in pogodbah o javno-zasebnih partnerstvih. EU Albanijo poziva, naj z vključujočim in konstruktivnim medstrankarskim dialogom ter z namenom povečanja preglednosti dokonča revizijo in učinkovito izvajanje zakonodaje o donacijah in sponzorstvu ter financiranju političnih strank. EU je seznanjena s prizadevanji Albanije za okrepitev institucionalnih zmogljivosti in usklajevanje institucij za preprečevanje korupcije, ki jih je treba utrditi. EU je tudi seznanjena s konsolidacijo operativnih in človeških zmogljivosti specializiranega tožilstva za boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu ter sodišč SPAK, ki jo je treba še povečati. EU pozdravlja napredek pri doseganju dobrih rezultatov pri sistemskem zatiranju korupcije in Albanijo poziva, naj ta prizadevanja še okrepi, zlasti na visoki ravni, vključno z dokončnim odvzemom premoženja, ter poveča število prijav SPAK s strani drugih organov, vključno z albansko državno policijo. EU izraža obžalovanje nad nekaterimi preteklimi odločitvami albanskega parlamenta in pripombami javnih uslužbencev v zvezi s preiskavami nekdanjih javnih uslužbencev in poslancev parlamenta. EU poudarja, da mora Albanija okrepiti prizadevanja za boj proti korupciji na visoki ravni in za ohranjanje spoštovanja načela enakosti pred zakonom, sodstvo, vključno s SPAK, pa mora svoje delo še naprej opravljati neodvisno ter nepristransko, odgovorno, strokovno in ob spoštovanju pravice do obrambe, brez vmešavanja.

EU je seznanjena z napredkom, doseženim pri krepitvi učinkovitosti okvira za preprečevanje korupcije, in Albanijo poziva, naj s tem povezana prizadevanja še okrepi, med drugim tudi z nadaljnjo uskladitvijo s pravnim redom EU ter s sistematičnim in učinkovitim upoštevanjem vseh priporočil, ki izhajajo iz mednarodnih mehanizmov za spremljanje konvencij, katerih pogodbenica je, torej tudi Konvencije ZN proti korupciji in Skupine držav proti korupciji (GRECO) pri Svetu Evrope. EU poudarja, da je za Albanijo bistvenega pomena, da zagotovi, da bodo prihodnje pravne spremembe kazenske zakonodaje, vključno z morebitnimi amnestijami, v skladu s pravnim redom EU in evropskimi standardi ter da bodo v celoti prispevale k načrtu države za dosledno zmanjševanje korupcije.

EU ugotavlja, da je albanski pravni in institucionalni okvir delno usklajen s pravnim redom EU in evropskimi standardi na področju **temeljnih pravic**, ter poudarja, da je treba okrepiti izvajanje, da bi zagotovili popolno uživanje temeljnih pravic v praksi; to med drugim zajema krepitev zmogljivosti neodvisnih institucij za temeljne pravice in sistematično upoštevanje njihovih priporočil in priporočil mednarodnih organov za spremljanje, tudi Evropskega odbora za preprečevanje mučenja, ter izvrševanje sodb Evropskega sodišča za človekove pravice. EU ugotavlja, da se mora Albanija v kazenskih postopkih uskladiti s pravnim redom EU, kar zadeva pravice žrtev in procesne pravice.

EU pozdravlja sprejetje novega zakona o **varstvu osebnih podatkov** in njegovih desetih spremljajočih izvedbenih zakonodajnih aktov v skladu z ustreznim pravnim redom EU. EU ugotavlja, da mora Albanija zdaj zagotoviti učinkovito izvajanje in izvrševanje novega pravnega okvira. EU je seznanjena z načrtom Albanije, da okrepi institucionalno zmogljivost komisarja za obveščanje in varstvo osebnih podatkov ter javnih in zasebnih upravljavcev, da bi zagotovila učinkovito uveljavljanje pravice, vključno z ukrepi za ozaveščanje javnosti. EU poudarja, kako pomembno je, da Albanija uresniči svoj načrt glede učinkovitega preiskovanja kršitev pravic do varstva podatkov, tudi kršitev velikega obsega.

EU ugotavlja, da je pravni in institucionalni okvir Albanije na področju **svobode izražanja** delno usklajen s pravnim redom EU in evropskimi standardi, da pa so še vedno potrebne precejšnje izboljšave. EU je seznanjena s prvimi koraki Albanije pri uresničevanju njenega načrta, s katerim želi omogočiti temeljito reformo. EU jo poziva, naj dokonča spremembe pravnega in regulativnega okvira ter uvede potrebne izvedbene in izvršilne ukrepe, da bi dodatno okrepila preglednost lastništva medijev, pluralnosti medijev in uredniško neodvisnost ter okrepila preglednost financiranja medijev iz zasebnih in državnih sredstev ter avtonomijo medijskega regulatorja in neodvisnost državne radiotelevizije v skladu s pravnim redom EU.

EU z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se razmere v zvezi z verbalnimi in fizičnimi napadi, kampanjami blatenja in strateškimi tožbami za onemogočanje udeležbe javnosti (SLAPP), ki so usmerjene proti novinarjem, niso izboljšale in se je treba z njimi še vedno v celoti spoprijeti. EU je seznanjena z novimi določbami kazenskega zakonika v zvezi z dekriminalizacijo obrekovanja v primeru novinarjev. EU opozarja, da mora Albanija nemudoma v celoti razveljaviti preostale kazenske določbe o žalitvah in obrekovanju ter civilne vidike obrekovanja uskladiti z evropskimi standardi, ter poziva k popolni in hitri uskladitvi z direktivo EU proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti. EU poudarja tudi pomen nadaljnjega ukrepanja na podlagi priporočila EU o boju proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti. EU poudarja, da bo potrebno pozorno nadaljnje ukrepanje, zlasti s strani imenovanih kontaktnih točk v okviru državne policije in državnega tožilstva, da bi se formalni in zaščitni ukrepi učinkovito izvajali in bi prinesli oprijemljive izboljšave, kar zadeva varnost novinarjev in njihove delovne pogoje. Vsaka sprememba pravnega okvira mora biti v skladu z evropskimi standardi in priporočili, vključno z mnenji Beneške komisije, ter predmet vključujočih posvetovanj z medijskimi organizacijami in civilno družbo. V zvezi s tem je EU seznanjena s sedanjim strukturiranim dialogom, v okviru katerega institucije in medijski akterji razpravljajo o ključnih reformah za krepitev svobode izražanja ter svobode in pluralnosti medijev. Priporočila, ki izhajajo iz tega dialoga, bi morala biti podlaga za nadaljnje potrebne reforme v medijskem sektorju.

Kar zadeva **enakost spolov in nediskriminacijo**, kjer je Albanija dosegla delno uskladitev s pravnim redom EU, je EU seznanjena z nadaljnjim napredkom Albanije pri načrtih, da v celoti uskladi svoj pravni okvir o nediskriminaciji s pravnim redom EU, in tudi ukrepov za uskladitev glede direktive o rasni enakosti. EU poudarja, da je treba zagotoviti institucionalno zmogljivost in trajnostno financiranje na vseh ravneh uprave, da bi omogočili pravočasno izvajanje ukrepov, vključno z uskladitvijo pravnih določb o nediskriminaciji, boju proti kaznivim dejanjem iz sovraštva in sovražnemu govoru proti vsem skupinam, ne glede na vero, narodnost, raso ali etnično poreklo in kateri koli drugi razlog za diskriminacijo, ter spoštovanje, varstvo in uresničevanje polnega in enakopravnega uživanja vseh človekovih pravic LGBTI oseb, tudi z delom komisarja za zaščito pred diskriminacijo, ki ga je treba od leta 2023 ponovno imenovati, in zagovornika človekovih pravic, katerega institucionalno zmogljivost je treba povečati. EU je seznanjena tudi z načrti Albanije za dokončno uskladitev s pravnim redom EU na področju enakosti spolov, zlasti za učinkovit boj proti spolnemu nasilju in nasilju na podlagi spola, in pozdravlja sprejetje zakona o enakosti spolov. Prizadevati si je treba za učinkovito delovanje zatočišč za žrtve nasilja in izboljšati njihovo vzdržnost. EU poziva Albanijo, naj dodeli dodatna sredstva za povečanje institucionalnih zmogljivosti ter zagotovi vzdržnost storitev pravnega varstva in pomoči žrtvam. EU ugotavlja, kako pomembno je, da Albanija okrepi pravice invalidov, tudi v smislu znatnega napredka pri deinstitutionalizaciji, podpori samostojnemu življenju in dostopnosti¹.

EU opozarja tudi na namero Albanije, da podpre in okrepi **otrokove pravice**, tudi z okrepitevijo integriranega sistema za zaščito otrok in razširitvijo razpoložljivosti oskrbe v skupnosti, da bi dokončno izvedla deinstitutionalizacijo otrok. EU poudarja, da je treba pravočasno izvesti reformo, da bi ohranili in okrepili pravice otrok, pri čemer je treba slediti vodilnemu načelu največje koristi otroka. EU poziva Albanijo, naj dodeli ustrezna finančna sredstva za boj proti revščini otrok in v zvezi s tem okrepi institucionalne zmogljivosti na vseh ravneh upravljanja.

¹ Vprašanja vključevanja v izobraževanje in poklicno življenje se preučujejo v povezavi s poglavjema 19 in 26.

Kar zadeva **lastninsko pravico**, je EU seznanjena s tem, da namerava Albanija zagotoviti učinkovito sodno varstvo, in poudarja, da je treba to zadevo nemudoma obravnavati v skladu s Pogodbama EU ter zagotoviti učinkovito in pravočasno izvrševanje vseh sodb sodišč, zlasti pravnomočnih sodb, s katerimi se priznava lastninska pravica nekdanjega lastnika, s čimer bi se končali dolgotrajni primeri neizvrševanja. To velja tudi za sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice na tem področju. EU ugotavlja, da je Albanija sprejela izvedbeno zakonodajo glede zakona o katastru in zakona o dokončanju postopkov prehodnega lastništva, vendar še vedno obstajajo precejšnji izzivi pri izvajanju. EU ugotavlja, da to nesorazmerno vpliva na območja, kjer prebiva veliko število pripadnikov narodnih manjšin, na območja z visoko ekonomsko vrednostjo in na obalna območja. Natančneje, v skladu s časovnim načrtom za poglavji o pravni državi se vzpostavlja učinkovit in pregleden sistem registracije in integriranega upravljanja nepremičnin, ki bo zagotavljal jasne in varne lastninske pravice v Albaniji, da se zagotovi, da bo v praksi mogoče do leta 2030 prek popolnoma digitalizirane storitve pridobiti lastninsko pravico. V zvezi s tem je Albanija določila dva vmesna cilja za leto 2026 oziroma leto 2028, ki bi ju bilo treba redno spremljati, kar kaže na oprijemljiv postopni napredek do drugega četrletja 2027 v smislu prve registracije in poznejše podelitve pravnomočnih lastninskih pravic. Prvi cilj se nanaša na digitalizacijo katastrskih kart, drugi pa na zaključek prve registracije. V zvezi s tem EU prav tako poudarja, da mora Albanija zagotoviti objavo katastrskih kart v skladu s procesom digitalizacije, ki pa je zaenkrat še vedno omejen. Poudarja, da mora Albanija zagotoviti tudi, da državna katastrska agencija, kot je opredeljena v veljavnem pravnem okviru Albanije, po objavi posameznih katastrskih kart in ko zainteresirana stran predloži zahtevane dokumente za registracijo svojega premoženja, v predpisanem 45-dnevnem roku izda končno potrdilo o premoženju ali obvesti zainteresirano stran, da lastninsko pravico za zadevno nepremičnino uveljavljajo tudi tretje osebe (državne ali zasebne), tako da se lahko obrne na sodišče.

EU ugotavlja, da je državna katastrska agencija sprejela načrt za boj proti korupciji, v katerem bodo upoštevane povratne informacije deležnikov, da bi se s tem izboljšale preglednost, učinkovitost in odgovornost pri zagotavljanju storitev od leta 2025 naprej, kot je tudi predvideno v časovnem načrtu za poglavji o pravni državi. EU prav tako poudarja, da je prejetanje rednih in temeljitih pojasnil v zvezi z izvajanjem načrta za boj proti korupciji še vedno ključnega pomena. EU tudi poudarja, da bi moralo biti delovanje t. i. agencije za obravnavanje premoženja prav tako popolnoma pregledno. Poziva k določitvi realističnega časovnega okvira, da bi bile morebitne odškodnine izvršene do leta 2026, kot je predvideno v časovnem načrtu za poglavji o pravni državi. V zvezi s tem EU poziva albanske oblasti, naj obravnavajo tudi vprašanje ponaredb dokumentov, kot je opisano v sklepih Sveta o širitvi iz decembra 2023. Poleg tega EU ponovno poudarja, da je revizija zakonov o naložbah² v skladu z dobrimi praksami EU še vedno najpomembnejša prednostna naloga, ki jo je treba izvesti do leta 2026, kot je predvideno v programu reform iz načrta za rast. Albanske oblasti zlasti poziva, naj zagotovijo, da bodo razlastitve v imenu „javnega interesa“ spremljale pravične odškodnine za zakonite lastnike. Poudarja tudi, da bi jasen postopek razvrščanja nepremičnin (orna zemljišča ali zemljišča za gradnjo) pomagal preprečiti napačne razvrstitve ali kakršne koli zlorabe.

² To vprašanje se preučuje v povezavi s sklopom 3 (poglavje 20), sklopom 4 (poglavje 27) in sklopom 6 (poglavje 30).

EU je seznanjena z načrti Albanije za varstvo in spodbujanje pravic pripadnikov **manjšin** v skladu z njenimi mednarodnimi obveznostmi in evropskimi standardi, med drugim z zagotavljanjem učinkovitega izvajanja zakonodajnega okvira, zlasti zakona št. 96/2017 o varstvu narodnih manjšin in njegove sekundarne zakonodaje, ter jo spodbuja k uresničitvi teh načrtov. EU poziva Albanijo, naj spoštuje zakonodajni okvir in sekundarno zakonodajo v luči morebitnih volilnih in upravnih reform. Z zadovoljstvom ugotavlja, da so bili decembra 2024 sprejeti preostali izvedbeni podzakonski akti v zvezi s samoopredelitvijo in drugimi sorodnimi pravicami, pa tudi z uporabo jezikov narodnih manjšin v stikih z upravnimi organi in javnimi organi, kot je predvideno v časovnem načrtu za poglavji o pravni državi. Poudarja, da bi bilo treba te podzakonske akte na celotnem ozemlju izvajati v celoti, učinkovito in v skladu z evropskimi standardi, pri tem pa v celoti upoštevati priporočila ustreznih mednarodnih nadzornih organov, pri čemer bi morali sodelovati vsi ustrezni deležniki. EU poziva albanske oblasti, naj zagotovijo, da se bo pri izvajanju navedenih podzakonskih aktov v praksi spoštovala pravica do svobodne samoopredelitve v skladu z evropskimi standardi. EU pri tem opominja, da bi morala vsa nadaljnja preverjanja ali zahteve po dokazih ostati izjema. EU poleg tega opozarja, da je treba v skladu z veljavno zakonodajo zagotoviti dostop do izobraževanja v manjšinskih jezikih brez dodatnih predpogojev ali pretirano ozke razlage pri izvajanju praga za manjšinsko prebivalstvo³. EU ugotavlja tudi, da je treba še naprej krepiti institucionalno zmogljivost državnega odbora za narodne manjšine in lokalnih organov ter jim zagotavljati dolgoročna sredstva. Kar zadeva romsko in egiptovsko manjšino, je EU seznanjena z načrti Albanije, da izpolni zaveze iz poznanjske izjave na področju izobraževanja, zaposlovanja, stanovanj in zdravja ter okrepi nacionalno kontaktno točko za Rome. EU poziva Albanijo, naj dodeli ustrezna javna sredstva za izvajanje ukrepov politike in okrepi usklajevanje na tem področju. Ugotavlja tudi, da ima Albanija vzpostavljene določbe, ki pripadnikom manjšin omogočajo, da ohranjajo in razvijajo svojo kulturno dediščino ter širijo znanje o svoji zgodovini.

EU poudarja, da mora Albanija ob pristopu zagotoviti popolno uskladitev svojega zakonodajnega okvira s pravnim redom EU, da bi zagotovila polno uživanje **pravic iz državljanstva EU**.

³ To vprašanje se preučuje v povezavi s sklopom 3 (poglavje 26).

4. Poglavje 24: Pravica, svoboda in varnost

EU ugotavlja, da ima Albanija vzpostavljen pravni in institucionalni okvir za **boj proti organiziranemu kriminalu**. EU pozdravlja dejstvo, da je Albanija revidirala kazenski zakonik, ki je usklajen s kazenskimi določbami ključnih pravnih aktov, ki so del pravnega reda EU na področju boja proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu, terorizmu in pranju denarja. Za popolno uskladitev s pravnim redom EU je treba sprejeti nadaljnje spremembe tega okvira, ki presegajo nedavne spremembe kazenskega zakonika. EU spodbuja Albanijo, naj zagotovi inkriminacijo kršitev omejevalnih ukrepov Unije kot tudi kaznivih dejanj zoper okolje. EU poudarja, da sodelovanje Albanije na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj z državami članicami EU, Europolom, Eurojustom in CEPOL ter zelo dejavno sodelovanje v EMPACT prinašata pozitivne rezultate pri razbijanju organiziranih kriminalnih združb. EU ugotavlja, da bi bilo treba ta prizadevanja še okrepiti, in Albanijo spodbuja, naj še naprej sodeluje pri strateških ukrepih, ki jih usklajuje Europol. Hkrati so nujno potrebna nadaljnja prizadevanja za obravnavo vprašanj integritete v policiji, ki je še vedno zelo izpostavljena korupciji. V zvezi s tem EU poudarja, da mora Albanija sprejeti odločne in trajnostne ukrepe za okrepitev integritete v policiji, zagotoviti stalne in temeljite preiskave, ki jih izvaja agencija za nadzor policije, obravnavati veliko število rotacij ter zagotoviti, da imenovanja, premestitve in napredovanja v policiji temeljijo na dosežkih in so pregledni. EU tudi poudarja, da so potrebna nadaljnja prizadevanja za utrditev rezultatov pri preiskovanju, pregonu, pravnomočnih obsodbah ter zasegu in zaplembi premoženja, povezanega s hudim in organiziranim kriminalom, vključno s pranjem denarja, ter za prikaz proaktivnega in učinkovitega mednarodnega sodelovanja. EU poudarja, da bi morala Albanija institucijam, ki se borijo proti organiziranemu kriminalu, zagotoviti nadaljnjo podporo na visoki ravni, ustrezna sredstva ter tehnične in operativne zmogljivosti ter vzpostaviti tesno medinstitucionalno usklajevanje. EU je seznanjena tudi z napredkom Albanije pri zagotavljanju, da bodo kazenske postopke od začetka sistematično spremljale finančne preiskave, in spodbuja Albanijo, naj razvija zmogljivosti za obravnavo zapletenih finančnih preiskav. EU poziva Albanijo, naj še naprej utrjuje napredek na tem področju.

EU nadalje ugotavlja, da si Albanija še naprej prizadeva, da bi povečala zaseg in zaplembo sredstev ter zamrznila sredstva, povezana s kriminalnimi dejavnostmi, in spodbujala njihovo ponovno uporabo za socialne namene. EU z zadovoljstvom ugotavlja, da je bil sprejet zakon o uradu za odvzem premoženjske koristi (ARO) in da je bil v okviru albanske državne policije ustanovljen urad za odvzem premoženjske koristi. EU poudarja, da je treba zagotoviti učinkovito identifikacijo in sledenje premoženja, kar bo privedlo do večjega zasega in zaplembe premoženja. EU pričakuje, da bo Albanija še naprej sprejemala konkretne ukrepe, tudi v zvezi s svojimi zmogljivostmi za usklajevanje prizadevanj z drugimi ustreznimi institucijami, s katerimi bo zagotovila, da bo urad za odvzem premoženjske koristi v celoti operativen in da bo imel na voljo ustrezna sredstva za izvajanje svojega mandata.

EU opozarja, da je bila Albanija po izpolnitvi akcijskega načrta in začasni prekinitvi načrtovanega programa davčne amnestije in prostovoljnega programa izpolnjevanja davčnih obveznosti oktobra 2023 umaknjena s seznama Projektne skupine za finančno ukrepanje (FATF) z jurisdikcijami, nad katerimi se izvaja poostren nadzor. EU poziva Albanijo, naj zagotovi, da bodo prihodnje pravne spremembe kazenskega prava, vključno z načrtovanimi amnestijami in prostovoljnimi programi izpolnjevanja davčnih obveznosti, skladne z načrti države in bodo pospešile boj proti organiziranemu kriminalu ter bodo usklajene z ustreznim pravnim redom EU in mednarodnimi standardi, kot so tisti, ki sta jih določila Moneyval in FATF⁴.

EU poziva Albanijo, naj sprejme vso potrebno zakonodajo in izvedbene ukrepe na področju **kibernetske kriminalitete** ter pristopi k drugemu dodatnemu protokolu k Budimpeški konvenciji za učinkovit boj proti kibernetiki kriminaliteti. EU opozarja, da bi morala Albanija doseči dobre rezultate pri preprečevanju in zatiranju kibernetike kriminalitete, zlasti z vzpostavitvijo učinkovitejšega odzivanja na področju odkrivanja in pregona kaznivih dejanj, s poudarkom na odkrivanju, sledljivosti in pregonu storilcev kaznivih dejanj v kibernetičnem prostoru, z ustreznimi preiskovalnimi zmogljivostmi in sredstvi na področju kibernetike kriminalitete, tudi v nacionalnem preiskovalnem uradu.

⁴ Boj proti pranju denarja se preučuje v povezavi s sklopom 2 (poglavje 4).

EU je seznanjena z napredkom Albanije pri inkriminiranju vseh oblik **spolne zlorabe otrok**, in jo poziva, naj posebno pozornost nameni zaščiti in preprečevanju (vključno s preprečevanjem ponovne viktimizacije) spolne zlorabe otrok tako na spletu kot drugje.

EU ugotavlja, da je v Albaniji na voljo veliko strelnega orožja, in jo poziva, naj zmanjša nezakonito posedovanje **strelnega orožja in trgovino z njim**. EU pozdravlja dejstvo, da je Albanija sprejela nacionalno strategijo in akcijski načrt za nadzor nad osebnim in lahkim orožjem, ki sta v veliki meri usklajena s cilji in splošnimi cilji regionalnega časovnega načrta za boljši nadzor nad osebnim in lahkim orožjem na Zahodnem Balkanu. EU spodbuja Albanijo, naj zagotovi njuno dosledno izvajanje. EU prav tako z zadovoljstvom ugotavlja, da je bil sprejet zakon o uvozu, izvozu in tranzitu strelnega orožja, s čimer se je nadalje uskladila s pravnim redom EU. EU Albanijo poziva tudi, naj v celoti spoštuje pravni red EU o nadzoru nad pridobitvijo in posestjo strelnega orožja. EU je tudi seznanjena z načrtom Albanije za okrepitev prizadevanj za ozaveščanje, obveščanje in izobraževanje o nevarnostih in tveganjih, povezanih z zlorabo in nezakonitim posedovanjem strelnega orožja/osebnega in lahkega orožja (SALW) ter trgovino z njim, pa tudi za zmanjšanje količine nedovoljenega strelnega orožja z legalizacijo, prostovoljno predajo in onesposobitvijo.

EU ugotavlja, da je Albanija država izvora in tranzita ter ciljna država **trgovine z ljudmi** in da mora še naprej krepiti svoje ukrepe za boj proti trgovini z ljudmi, s poudarkom na znatnih posledicah za ženske in dekleta. EU poudarja pomen doseganja nadaljnjih rezultatov na tem področju, vključno s povečanjem podpore žrtvam s strani javnih struktur. EU pričakuje, da bo Albanija svojo zakonodajo uskladila s pravnim redom EU na področju trgovine z ljudmi.

EU ugotavlja, da albanski organi odkrivanja in pregona kaznivih dejanj na področju drog dobro sodelujejo s pristojnimi organi v državah članicah EU, zlasti pri boju proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami. EU poudarja, da bo poleg sprejetja formalnega strateškega okvira bistveno, da Albanija izvede splošen strateški pristop k učinkovitemu in doslednemu boju proti nezakoniti pridelavi in proizvodnji prepovedanih drog ter trgovini z njimi in njihovemu učinkovitemu in doslednemu preprečevanju. EU je seznanjena z načrtom Albanije, da okrepi in operacionalizira svoj institucionalni okvir, ter z zadovoljstvom ugotavlja, da je bil ustanovljen nacionalni observatorij za droge in nacionalni sistem zgodnjega opozarjanja o izmenjavi informacij o novih psihoaktivnih snoveh. EU Albanijo poziva, naj zagotovi delovanje in uspešnost svojega nacionalnega sistema zgodnjega opozarjanja, tudi z okrepitevijo sodelovanja z Agencijo Evropske unije za droge (EUDA). EU poudarja, da mora Albanija doseči dobre rezultate na področju zasegov in uničenja drog ter zaplembe zadevnih sredstev.

EU ugotavlja, da ima Albanija strateški in pravni okvir za **boj proti terorizmu in nasilnemu ekstremizmu**, ki je večinoma v skladu s pravnim redom EU, čeprav so za popolno uskladitev še vedno potrebne nekatere nadaljnje spremembe. EU tudi ugotavlja, da je treba strateški in pravni okvir učinkovito izvajati v praksi. EU poleg tega spodbuja Albanijo, naj izvaja novi skupni akcijski načrt za preprečevanje in zatiranje terorizma in nasilnega ekstremizma za Zahodni Balkan, podpisan oktobra 2025, začeni s sprejetjem nacionalnega časovnega načrta. EU je seznanjena z načrtom Albanije, da zagotovi ustrezna sredstva za boj proti terorizmu in nasilnemu ekstremizmu, poveča medagencijsko in mednarodno sodelovanje ter okrepi mehanizme za vodenje zadev in mehanizme za napotitve za radikalizirane posameznike in storilce terorističnih kaznivih dejanj. EU je seznanjena s prizadevanji za preprečevanje nasilnega ekstremizma in zlasti z delom koordinacijskega centra za boj proti nasilnemu ekstremizmu. EU ugotavlja, da je treba še naprej namenjati pozornost radikalizaciji v zaporih in razširjanju terorističnih vsebin na spletu. EU ugotavlja, da sta regionalno sodelovanje in izmenjava občutljivih informacij z Europolom in državami članicami zadovoljiva in da je treba nadaljevati prizadevanja. EU poudarja, da so potrebna nadaljnja prizadevanja za obravnavanje financiranja terorizma in pranja denarja, zlasti z izboljšanjem učinkovitosti preiskav v zvezi s financiranjem terorizma. EU z zadovoljstvom ugotavlja, da je bil sprejet nov zakon o predhodnih informacijah o potnikih (API) in evidenci podatkov o potnikih (PNR), da bi se okrepila zmogljivost za boj proti terorizmu in hudim kaznivim dejanjem v povezavi z zračnim prometom.

EU poudarja, kako pomembno je, da Albanija zagotovi zaščito **kritične infrastrukture**, tako da svoj pravni okvir za odpornost kritičnih subjektov uskladi s pravnim redom EU, opredeli ključne kritične infrastrukture in oblikuje merila za njihovo upravljanje, vključno z analizo tveganja.

EU ugotavlja, da so temeljna načela **pravosodnega sodelovanja v kazenskih, civilnih in gospodarskih zadevah** v Albaniji zapisana v njeni zakonodaji, vendar je potrebno nadaljnje usklajevanje s pravnim redom EU. EU je seznanjena s tem, da namerava Albanija ratificirati preostale ustrezne mednarodne konvencije na področju pravosodnega sodelovanja. EU ugotavlja, da je Albanija februarja 2025 ratificirala haaško konvencijo iz leta 2019 o priznavanju in izvrševanju tujih sodnih odločb v civilnih ali gospodarskih zadevah. Hkrati EU poziva Albanijo, naj okrepi svoje upravne zmogljivosti, da bi izpolnila zahteve EU glede pravosodnega sodelovanja v kazenskih, civilnih in gospodarskih zadevah.

EU pozdravlja, da je Albanija na področju **migracij** sprejela in izvaja celovito nacionalno strategijo za migracije (2024–2030) in z njo povezan akcijski načrt (2024–2026), skladen z akcijskim načrtom EU za Zahodni Balkan, ki ga je Komisija predstavila decembra 2022. EU pozdravlja dejstvo, da je Albanija sprejela nacionalni načrt za ravnanje v nepredvidljivih razmerah, ki je bil pripravljen v skladu z metodologijo Agencije Evropske unije za azil (EUAA) in Evropske agencije za mejno in obalno stražo (Frontex), z ustreznim proračunom za njegovo izvajanje v primeru znatnega števila prihodov migrantov in prosilcev za mednarodno zaščito. EU je seznanjena tudi z načrtom Albanije, da sprejme potrebne spremembe na področju zakonitih migracij, da bi jih uskladila z nekaterimi določbami o združitvi družine, enotnim dovoljenjem in nedavnimi spremembami v zvezi z modro karto EU. EU poziva Albanijo, naj se uskladi s pravnim redom EU, da bi dodatno okrepila boj proti nedovoljenim migracijam. EU je seznanjena, da je Albanija zavezana boju proti tihotapljenju migrantov, zlasti v okviru svetovnega zavezništva za boj proti tihotapljenju migrantov, in poudarja, da bi si morala Albanija na vseh ravneh še naprej prizadevati za razbitje organiziranih kriminalnih združb, vpletenih v tihotapljenje migrantov. EU poziva Albanijo, naj v okviru razvoja delovnih migracij v Albaniji razvije sodelovanje s tretjimi državami na področju ponovnega sprejema in od Albanije pričakuje, da okrepi delovno inšpekcijo, da bi preprečila prisilno delo in nezakonito nadaljnje gibanje v EU.

EU poudarja, da Albanija zelo dobro sodeluje z državami članicami in agencijo Frontex pri operacijah ponovnega sprejema in vračanja. EU poziva Albanijo, naj zagotovi ustrezne sprejemne zmogljivosti, zlasti za mladoletnike brez spremstva, in uporablja postopke vračanja v skladu z zakonom o tujcih in pravnim redom EU. EU Albanijo tudi poziva, naj dodatno okrepi sodelovanje z državami izvora na področju vračanja in ponovnega sprejema, tudi s stalnim tehničnim sodelovanjem in sodelovanjem na visoki ravni ter razvojem praktičnega sodelovanja na področju ponovnega sprejema.

EU je seznanjena s sodelovanjem z EUAA pri krepitvi nacionalnega **azilnega** in sprejemnega sistema s stalnim izvajanjem druge faze časovnega načrta za sodelovanje, potrjenega oktobra 2024. EU Albanijo poziva, naj zagotovi kakovostno izvajanje zakona o azilu in razvije potrebne dodatne upravne zmogljivosti, hkrati pa zagotovi nadaljnje usklajevanje s pravnim redom EU. EU Albanijo tudi poziva, naj sistematično izvaja napotitve v azilni postopek ter poveča število in kakovost odločb v azilnih zadevah. EU ugotavlja tudi, da je bila za sprejem mladoletnikov brez spremstva začasno pooblaščen nevladna organizacija, in opozarja na načrt Albanije, da prosilce za azil obravnava z neposredno vladno podporo in storitvami. EU poziva Albanijo, naj poišče trajno rešitev za sprejem in nastanitev mladoletnikov brez spremstva v skladu s standardi EU. EU ugotavlja, da so še vedno potrebna stalna in trajna prizadevanja za obravnavo vprašanja državljanov Albanije, ki v državah članicah EU vlagajo neutemeljene prošnje za azil.

EU ugotavlja, da vizumska politika Albanije še ni v celoti usklajena s seznamom EU s tretjimi državami, za katere velja vizumska obveznost. EU opozarja, da začasna odprava vizumske obveznosti ni v skladu s pravnim redom EU. EU ugotavlja, da je Albanija dosegla določen napredek pri usklajevanju vizumske politike, in pozdravlja sprejetje časovnega načrta za popolno uskladitev ter poudarja, da mora Albanija zagotoviti pravočasno izvajanje tega časovnega načrta, saj je popolna uskladitev vizumske politike pogoj za pristop k EU. EU tudi ugotavlja, da bodo zaradi uskladitve z vizumskim informacijskim sistemom (VIS) potrebne dodatne tehnične prilagoditve albanskih informacijskih sistemov.

Kar zadeva **schengenske in zunanje meje**, je EU seznanjena z dobrim in stalnim operativnim sodelovanjem z agencijo Frontex na področju varovanja meja in boja proti čezmejnemu kriminalu prek skupne operacije, ki se izvaja od leta 2019, in stalnega izvajanja posodobljenega sporazuma o statusu agencije Frontex iz junija 2024. EU opozarja, da se bo del schengenskega pravnega reda v Albaniji uporabljal šele po sklepu Sveta o odpravi nadzora na notranjih mejah, potem ko bo zaključeno veljavno schengensko ocenjevanje pripravljenosti Albanije. EU pričakuje, da bo Albanija svojo zakonodajo uskladila s schengenskim pravnim redom in sprejela potrebne ukrepe za izvajanje schengenskega pravnega reda ob pristopu ali po potrebi ob sprejetju sklepa Sveta o celoviti uporabi schengenskega pravnega reda. To vključuje povezovanje z ustreznimi sistemi ali njihovo vzpostavitev, zlasti schengenskim informacijskim sistemom (SIS), VIS, sistemom vstopa/izstopa (SVI), Evropskim sistemom za potovalne informacije in odobritve (ETIAS) ter programom za registrirane potnike (RTP). EU poziva Albanijo, naj še naprej izvaja nacionalno strategijo za integrirano upravljanje meja (2021–2027), in pozdravlja sprejetje revidiranega zakona o nadzoru državne meje. EU ugotavlja, da se število osebja mejne policije od leta 2020 stalno povečuje, in poudarja, da je treba ohraniti ustrezno število osebja in operativne zmogljivosti. EU je v zvezi s tem seznanjena z namero Albanije, da si prizadeva za rešitev vprašanja visoke stopnje fluktuacije uradnikov na meji. EU pozdravlja dejstvo, da je bil januarja 2026 sprejet schengenski akcijski načrt v skladu s smernicami Komisije, in Albanijo poziva, naj ga izvaja, tako da izvršuje pravne spremembe in naložbe v potrebno infrastrukturo, opremo, osebje in usposabljanja.

Kar zadeva **ponarejanje eura**, EU ugotavlja, da namerava Albanija nadaljevati izmenjavo informacij z Evropsko komisijo, Europolom in Evropsko centralno banko v skladu z ustreznimi sporazumi o sodelovanju na področju zaščite eura pred ponarejanjem.

5. Gospodarska merila

EU z zadovoljstvom ugotavlja, da je Albanija na dobri poti, da postane **delujoče tržno gospodarstvo**. EU poudarja, da obstaja stalno široko notranje soglasje o temeljnih gospodarske politike, vključno z omejeno vlogo države v gospodarstvu in politično zavezanostjo liberalizaciji trga. EU ugotavlja, da je bil sicer v zadnjih letih dosežen napredek, vendar je zaradi šibke pravne varnosti, visoke ravni neformalne gospodarske dejavnosti, nizke stopnje razvoja finančnega sektorja, težav pri uveljavljanju pogodbenega prava in lastninskih pravic ter registraciji pravic, nezadostne preglednosti in odgovornosti podjetij v državni lasti, precejšnjih zaostankov pri strukturnih reformah na področju upravljanja in zadržkov zaradi korupcije učinkovito delovanje tržnega gospodarstva še naprej omejeno, kar se kaže v počasni konvergenci in rasti, ki je nižja od potencialne rasti. Vse to so vprašanja, ki jih je še treba razrešiti. EU poziva k dodatnemu izboljšanju stanja glede poslovnega okolja z vzpostavitvijo enakih konkurenčnih pogojev za domače in tuje gospodarske subjekte, s čimer bo Albanija postala privlačnejša naložbena destinacija. EU – glede na nizko raven mobilizacije prihodkov – pozdravlja sprejetje srednjeročne strategije za prihodke in poziva k njenemu izvajanju, da bi se raven mobilizacije prihodkov povečala. EU poudarja, da mora Albanija okrepiti operacionalizacijo okvira upravljanja javnih naložb. Albanijo poziva, naj sistematično in temeljito obravnava politična priporočila EU iz zaporednih širitvenih svežnjev in skupno dogovorjene politične smernice v okviru skupnih sklepov gospodarskega in finančnega dialoga med EU in regionalnimi partnerji, pa tudi zaveze iz programa reform v okviru načrta za rast za Zahodni Balkan. EU opozarja, da bo temeljita in celovita izvedba teh reform Albanijo približala k izpolnitvi meril delujočega tržnega gospodarstva in omogočila, da bodo lahko podjetja delovala v predvidljivem okolju, urejenem po načelih pravne države in enakih konkurenčnih pogojev med konkurenti. Albanija se mora spoprijeti tudi s trdovratnimi motnjami v nepremičninskem in gradbenem sektorju, ki so posledica korupcije, nepopolnih lastninskih pravic, pomanjkljivosti v pravnem okviru in nefinančnih transakcij.

EU ugotavlja, da je Albanija izboljšala zmogljivosti, **da bi bila kos konkurenčnim pritiskom in tržnim silam** v Uniji. Čeprav v primerjavi z regionalno in evropsko ravno še vedno obstajajo velike vrzeli, EU poudarja, da sta se energetska in prometna infrastruktura Albanije ter digitalizacija gospodarstva močno izboljšali. EU ugotavlja tudi, da je treba nadaljevati obsežne naložbe na vseh področjih fizične infrastrukture, napredek pa je treba doseči tudi pri upravljanju javnih naložb in javnih naročil – in med drugim v praksi zagotoviti, da bo oddaja naročil poštena in odprta konkurenci – ter reformah upravljanja – tudi v okviru boja proti korupciji – in krepitvi kibernetike odpornosti. EU poziva Albanijo, naj konkurenčnost, ki jo zdaj ovirajo pomanjkanje podjetniškega in tehnološkega znanja in izkušenj, nezadostne naložbe v človekov razvoj in vztrajno nizka poraba za raziskave in razvoj, izboljša s povišanjem kakovosti in ravni rezultatov izobraževanja, tudi poklicnega izobraževanja in usposabljanja (PIU), ter spodbudami za naložbe v raziskave in visoko šolstvo. Poleg tega EU poziva Albanijo, naj poveča kritje in ustreznost socialne zaščite in zdravstvenega zavarovanja, da bi zmanjšali delež prebivalstva, ki mu grozi revščina, ter tako omogočili vključujoč in socialno uravnotežen gospodarski razvoj.

* * *

Glede na stanje pripravljenosti Albanije EU ugotavlja, da se bodo šele pod pogojem, da se bo Albanija še naprej uspešno prilagajala pravnemu redu EU in ustreznim evropskim standardom iz sklopa 1 o temeljnih prvinah ter jih tudi izvajala, izpolnjevala prednostne naloge, opredeljene v letnih poročilih Evropske komisije in političnem dialogu med EU in Albanijo, ter brez poseganja v kakršne koli dodatne pogoje, določene v nadaljnjih merilih, opredeljenih za sklop 1, lahko ta poglavja in sklop začasno zaprla šele, ko se bo EU strinjala, da so izpolnjena naslednja merila za zaprtje poglavja:

na horizontalni ravni za sklop 1 Albanija s trdnim in večdisciplinarnim mehanizmom zagotovi, da se dosledno izvajajo in javno dostopno spremljajo njeni časovni načrti, pri čemer posebno pozornost namenja ustreznosti človeških in finančnih virov, institucionalnim zmogljivostim, spoštovanju določenih rokov ter temeljitemu in vključujočemu dialogu z vsemi deležniki; konkretno:

- časovni načrt za pravno državo, tudi z obravnavanjem meril iz poglavij 23 in 24;
- časovni načrt za delovanje demokratičnih institucij, pri čemer poskrbi, da so vzpostavljene stabilne in utrjene demokratične institucije in procesi, da so volitve izvedene povsem v skladu s priporočili OVSE/ODIHR, da je zagotovljena odgovornost in učinkovitost – vključno z nadzornimi in drugimi funkcijami – skupščine in še naprej utrjuje ugodno okolje za civilno družbo na vseh ravneh upravljanja;
- časovni načrt za reformo javne uprave, pri čemer mora biti dosežen celovit in preverljiv napredek na vseh področjih strateškega okvira za reformo javne uprave, ki mora biti organizirana učinkovito in uspešno na vseh ravneh upravljanja, tudi pri razvoju in usklajevanju politik, upravljanju javnih storitev in človeških virov, pri jasno opredeljenih notranjih in zunanjih mehanizmih odgovornosti na vseh ravneh upravljanja ter v skladu s pristopom, ki temelji na pravicah, zagotavljanju storitev in upravljanju javnih financ.

Poglavje 23 – Sodstvo in temeljne pravice

Albanija še naprej izvaja celovito reformo pravosodja na podlagi že doseženega, da se v celoti zagotovi nepristranskost, neodvisnost, odgovornost, strokovnost, kakovost in učinkovitost pravosodnega sistema. Albanija bo to merilo za zaprtje poglavja izpolnila, ko bo:

- poskrbela za nadaljevanje izvajanja reforme pravosodja v skladu z relevantnim pravnim redom EU in evropskimi standardi, da se zagotovijo **neodvisnost, nepristranskost, integriteta in učinkovitost** sodstva, tudi z dosledno uporabo načel integritete, zaslug in preglednosti avtonomnih organov sodstva, tudi pri imenovanju njihovih članov;
- utrdila **odgovornost in integriteto** v pravosodnem sistemu na vseh ravneh, s tem, ko bo zagotovila, da bodo imenovanja, premestitve in napredovanja sodnikov in tožilcev sistematično in dosledno temeljili na dosežkih in bili pregledni, ter poskrbela za ustrezne zmogljivosti Visokega pravosodnega inšpektorata, Visokega sodnega sveta in Visokega tožilskega sveta, zlasti za pravočasno ocenjevanje ter sistematično in temeljito preverjanje prijav premoženjskega stanja, ki bo povsem v skladu z najvišjimi standardi, določenimi s preverjanjem, ter z nadaljnjim zagotavljanjem in krepitevijo systemske odpornosti pravosodnega sistema na poskuse neupravičenega notranjega in zunanjega vmešavanja in vplivanja, s tem, ko bo učinkovito izvajala in dodatno krepila obstoječe mehanizme za obravnavanje takih primerov, pri čemer mora Albanija tudi zagotoviti, da se predstavniki izvršilne in zakonodajne veje oblasti vzdržijo neupravičenega vmešavanja v pravosodne institucije, da se izvajajo odločitve ustavnega sodišča in uporabljajo evropski standardi, zlasti tisti, ki jih je določila Beneška komisija v zvezi z odločitvami o imuniteti;

- poskrbi za trdno **kakovost** sodstva, med drugim z nadaljnjim zmanjšanjem zaostankov pri ocenjevanju, tako da bo dosegla tri četrtine letnih napovedi načrtovanja na podlagi objektivnih meril s kvalitativnimi in kvantitativnimi elementi, ob podpori konsolidiranih statističnih podatkov, poskrbi za pravočasne objave utemeljenih odločitev in ohranjanje zadostnih virov, da bo lahko okrepljena šola za sodnike delovala v skladu s standardi EU in evropskimi standardi, zlasti kar zadeva integriteto in kakovost zaposlovanja osebja, izbiro kandidatov in usposabljanje;
- poskrbi za **učinkovitost** in uspešnost sodišč in tožilstev z zaposelnostjo približno 75 % prostih delovnih mest v pravosodju, nadaljnjim skrajšanjem rokov za izdajo sodne odločbe in zmanjšanjem sodnih zaostankov, zlasti s povečanjem človeških in finančnih virov, da bi se znatno izboljšali kakovost infrastrukture sodišč in varnost posameznikov ter zagotovilo ustrezno število sodnikov in pravnih svetovalcev, ki bo na ravni povprečja EU, vzpostavi in dosledno uporablja dobro delujoč **integriran sistem vodenja zadev** ter poskrbi za širšo in ustrezno uporabo alternativnega reševanja sporov.

Albanija izvaja trdne in učinkovite sisteme za preprečevanje korupcije in boj proti njej, vključno s korupcijo na visoki ravni. Albanija bo to merilo za zaprtje poglavja izpolnila, ko bo:

- še povečala **operativne zmogljivosti** in poskrbela, da bodo ustrezale potrebam, izboljšala infrastrukturo ter povečala človeške in finančne vire specializiranih protikorupcijskih organov in rednih pravosodnih institucij za boj proti korupciji, zlasti v zapletenih zadevah, ki vključujejo finančne preiskave;

- dokazala, da je dosegla dobre in trajne **rezultate** pri preiskovanju, pregonu in pravnomočnih obsodbah v primerih korupcije na vseh ravneh, zlasti na visoki ravni, s tem ko bo vzdrževala pravni okvir, ki bo učinkovito podpiral boj proti korupciji, in zagotovila, da bodo javni organi v celoti sodelovali pri tem;
- dosegla dobre rezultate pri zasegih in zaplembah premoženja, vključno z verodostojno in dosledno prakso uvedbe vzporednih finančnih preiskav v okviru boja proti korupciji, tudi korupciji na visoki ravni;
- vzpostavila trden **okvir za preprečevanje korupcije**, med drugim z učinkovitim izvajanjem in spremljanjem nedavno sprejete večletne strategije v najranljivejših sektorjih, zakonodajnih ukrepov in še neizvedenih priporočil GRECO/ODIHR; še povečala učinkovitost preverjanja prijav premoženjskega stanja ter dosegla dober in trajen napredek pri proaktivnih upravnih preiskavah in odvračilnih sankcijah, pri čemer bodo morale državne institucije ter organi odkrivanja in pregona doseči dobre in trajne rezultate pri predajanju zadev organom odkrivanja in pregona, zlasti SPAK, in zagotovila dosledno nadaljnje ukrepanje ustreznih organov.

Albanija v celoti štiti temeljne pravice tako pravno kot v praksi in je v celoti pripravljena, da izvaja Evropsko listino o temeljnih pravicah in ostali zadevni pravni red EU ter ustrezne mednarodne in evropske standarde. Albanija bo to merilo za zaprtje poglavja izpolnila, ko bo:

- zagotovila učinkovito uresničevanje in uveljavljanje človekovih pravic s povečanjem zmogljivosti neodvisnih organov za temeljne pravice, uveljavljanjem človekovih pravic in temeljnih svoboščin iz **Evropske konvencije o človekovih pravicah**, njenih protokolov in sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice; zadovoljivo izvajala priporočila mednarodnih organov za spremljanje človekovih pravic, med drugim **Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nehumanega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja**;

- Ensures further protection of **freedom of expression and media freedom**, by adopting and effectively and concretely implementing a comprehensive reform, including of the legislative and regulatory framework, fully aligning with EU *acquis*, European standards, best practices and recommendations, including as regards the independence of the regulator and of the media, transparency of ownership and financing, as well as safety of journalists, including the full repeal of criminal provisions on defamation and full alignment of civil aspects of defamation with European standards.
- dodatno okrepila institucionalne zmogljivosti komisarja za zaščito pred diskriminacijo v skladu s pravnim redom EU ter mednarodnimi in evropskimi standardi; izvajala zakonodajo, usklajeno s pravnim redom EU, tudi zakonodajo EU, ki določa standarde za organe za enakost, ter evropske standarde glede **nediskriminacije in enakosti spolov** ter boja proti spolnemu nasilju in nasilju zaradi spola; dodatno poskrbela, da se bodo spoštovale, varovale ter v celoti in enakopravno uživale vse človekove pravice LGBTI oseb, podpirala učinkovite mehanizme odškodnin in pomoči žrtvam, večinoma iz javnih sredstev, tudi s srednjeročnim načrtovanjem proračuna;
- izboljšala sistem za **zaščito otrok**, pri čemer je vodilno načelo največja korist otroka, tudi kar zadeva otroke brez starševske oskrbe ali invalidne otroke, zlasti z učinkovitim izvajanjem zakonodaje o alternativni družinski oskrbi, kar vključuje njeno uskladitev z veljavno zakonodajo, da se dokonča deinstitutionalizacija; povečala prizadevanja za okrepitev **pravic invalidov**, tudi z doseganjem znatnega napredka pri deinstitutionalizaciji invalidov in dostopnosti; zagotovila dolgoročno vzdržnost financiranja in institucionalnih zmogljivosti na področju zaščite otrok in pravic invalidov;

- poskrbela za vzpostavitev učinkovitega in preglednega sistema registracije in integriranega upravljanja nepremičnin, ki bo zagotavljal pravočasno podelitev jasnih in varnih lastninskih pravic; poskrbela, da bodo vsi katastrski podatki, vključno z lastninskimi pravicami in katastrskimi kartami, digitalizirani in se bodo skrbno posodabljali, da bodo sistematično odstranjeni prekrivajoči se ali netočni podatki in se bo v skladu z zavezami Albanije iz časovnega načrta za poglavji o pravni državi zaključil in redno spremljal postopek prve registracije nepremičnin; dodatno zmanjšala sodne zaostanke v premoženjskih zadevah ter poskrbela, da bodo vsi ustrezni organi učinkovito in pravočasno izvrševali vse sodne odločbe, zlasti pravnomočne sodbe, s katerimi se priznava lastninska pravica nekdanjega lastnika, s čimer se bodo končali dolgotrajni primeri neizvrševanja. To velja tudi za sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice na tem področju; zagotovila, da bo v primerih razlastitve in odstranitve nepremičnin v celoti spoštovan predpisani postopek;
- poskrbela, da se bo v skladu z njenimi mednarodnimi obveznostmi in evropskimi standardi v celoti in učinkovito izvajal zakon o varstvu narodnih manjšin in vsa njegova sekundarna zakonodaja, tudi s krepitvijo zmogljivosti in virov za zaščito pravic pripadnikov narodnih manjšin, zlasti Odbora za narodne manjšine;
- v celoti uskladila zakonodajni okvir s pravnim redom EU o **državljskih pravicah**, pri tem pa med drugim – v skladu z ustrežno sodno prakso Sodišča Evropske unije – razveljavila pravno podlago, ki omogoča program državljanstva za vlagatelje.

Poglavje 24 – Pravica, svoboda in varnost

Albanija izvaja trdne in učinkovite sisteme za boj proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu. Albanija bo to merilo za zaprtje poglavja izpolnila, ko bo:

- uskladila svoj pravni okvir s pravnim redom EU ter evropskimi in mednarodnimi standardi na področju boja proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu, vključno z inkriminacijo pranja denarja, ter še naprej izvajala trden strateški okvir na teh področjih v skladu s standardi EU;
- dosegla dober napredek pri preiskavah, pregonu in pravnomočnih obsodbah na vseh področjih hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala (tudi pri trgovini z ljudmi, strelnem orožju, drogah, spolni zlorabi otrok, kibernetiki kriminaliteti in pranju denarja, pa tudi pri samostojnih kaznivih dejanjih), kar mora biti potrjeno z nedavnimi in podrobnimi statističnimi podatki;
- dokazala, da proaktivno in učinkovito sodeluje na področju kazenskega pregona in pravosodnega sodelovanja tako na nacionalni kot mednarodni ravni, in sicer na podlagi izboljšane preiskovalne metodologije za obravnavanje zapletenih kazenskih zadev in nadaljnje izvajanje ukrepov, zagotavlja integriteto, pri čemer agencija za nadzor policije izvaja stalne in temeljite preiskave, imenovanja in karierni razvoj v organih odkrivanja in pregona, zlasti policiji, pa temeljijo na dosežkih in so pregledni;
- dosegla dober napredek pri zasegu in dokončni zaplembi premoženja, kar mora biti potrjeno z nedavnimi in podrobnimi statistični podatki, tudi s popolnoma delujočim medinstitucionalnim sistemom za sledenje, identifikacijo, zamrznitev, upravljanje in zaplembo premoženja v skladu s pravnim redom EU, v jedru katerega je urad za odvzem premoženjske koristi, in z ustreznimi človeškimi in finančnimi viri;
- še naprej dokazovala verodostojno in dosledno prakso uvedbe sistematičnih finančnih preiskav v zvezi s hudimi kaznivimi dejanji in organiziranim kriminalom, zlasti pranja denarja, kar mora biti potrjeno z nedavnimi in podrobnimi statistični podatki;

- ustrezno izvajala celovit pristop – ob upoštevanju vidika spola in z osredotočanjem na žrtve – za preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej, in sicer z vzpostavitvijo pravnega, institucionalnega in operativnega okvira v skladu s pravnim redom EU, ter dosegla dober napredek pri proaktivnem razbijanju mrež za trgovino z ljudmi, zlasti ženskami in dekleti, ter v celoti izvajala nacionalni mehanizem za napotitev na podlagi okrepljenih zmogljivostih za odkrivanje ter prepoznavanje žrtev in zagotavljanje nastanitve zanje, ter zaščito, pomoč in podporo žrtvam in potencialnim žrtvam.

Albanija dokaže, da je dosegla trajne in pomembne rezultate pri sodelovanju na področju drog. Albanija bo to merilo za zaprtje poglavja izpolnila, ko bo:

- uskladila svoj pravni okvir in okvir politike na področju drog s pravnim redom EU, tudi določbe za redno posodabljanje seznama novih psihoaktivnih snovi in predhodnih sestavin za prepovedane droge, ter učinkovito izpolnjevala svoje mednarodne obveznosti;
- sprejela in izvajala nacionalno strategijo na področju drog, ob tem pa v celoti operacionalizirala nacionalni sistem zgodnjega opozarjanja in nacionalni observatorij za droge na podlagi integrirane in institucionalizirane mreže domačih in mednarodnih partnerjev;
- dosegla dober napredek na področju zasegov, uničenja in zaplembe ustreznih sredstev, kar mora biti potrjeno z nedavnimi in podrobnimi statistični podatki, ter vzpostavila trdne zaščitne ukrepe za preprečevanje preusmerjanja proizvodov pri zakonitem gojenju konoplje.

Albanija izvaja trden in učinkovit sistem za boj proti terorizmu, radikalizaciji in nasilnemu ekstremizmu ter njihovo preprečevanje ter za zaščito kritične infrastrukture. Albanija bo to merilo za zaprtje poglavja izpolnila, ko bo:

- svoj pravni okvir in okvir politike za zatiranje terorizma, radikalizacije in nasilnega ekstremizma na spletu in zunaj njega ter za zaščito kritične infrastrukture in subjektov uskladila s pravnim redom EU ter bosta oba temeljila na načelih predvidevanja, preprečevanja, zaščite in odzivanja;
- sprejela nacionalni časovni načrt za izvajanje skupnega akcijskega načrta za preprečevanje in zatiranje terorizma in nasilnega ekstremizma za Zahodni Balkan in poskrbela za njegovo stalno izvajanje.

Albanija v skladu z akcijskim načrtom EU za Zahodni Balkan dosega trajne in pomembne rezultate na področju zakonitih in nedovoljenih migracij in azila ter pri vprašanjih, povezanih s schengenskim pravnim redom, vizumsko politiko in nadzorom zunanjih meja. Albanija bo to merilo za zaprtje poglavja izpolnila, ko bo:

- še naprej zagotavljala zadostne in stalne zmogljivosti za upravljanje meja in zadostno število osebja za učinkovito upravljanje mešanih migracijskih tokov, vključno z dokazano sposobnostjo ustreznega nadzora svojih meja, zadostnimi mejnimi in sprejemnimi zmogljivostmi ter konkretnimi rezultati v boju proti nezakonitim prehodom meje, pri kazenskem pregonu in razbijanju mrež za tihotapljenje migrantov ter učinkovitem mednarodnem sodelovanju, tudi na področju vračanja in ponovnega sprejema;
- zagotovila neprekinjeno izvajanje schengenskega akcijskega načrta za učinkovito pripravo na izvajanje schengenskega pravnega reda v celoti ob pristopu ali po potrebi ob sprejetju sklepa Sveta o celoviti uporabi schengenskega pravnega reda;

- v celoti uskladila svojo vizumsko politiko s politiko EU, zlasti z odpravo prakse izdajanja sezonskih vizumov in uskladitvijo seznamov držav, katerih državljani morajo imeti vizum, in držav, katerih državljani so ob vstopu oproščeni te obveznosti, s seznamami EU, in sicer s celovitim izvajanjem časovnega načrta za uskladitev vizumske politike, sprejetega novembra 2025;
- vzpostavi delujoč azilni sistem v skladu z najnovejšim pravnim redom EU, poskrbi za zadostne zmogljivosti za prepoznavanje in napotitev oseb, ki potrebujejo mednarodno zaščito, znatno poveča kakovost in število odločb o priznanju mednarodne zaščite ter poskrbi za ustrezne sprejemne zmogljivosti, tudi za ločene objekte za mladoletnike brez spremstva.

Gospodarska merila

Albanija izpolnjuje merilo, da je delujoče tržno gospodarstvo. Albanija krepi in zagotavlja stabilno poslovno okolje, s čimer skrbi za pošteno konkurenco med domačimi in tujimi gospodarskimi subjekti, večjo preglednost in odgovornost podjetij v državni lasti, zmanjšuje sivo gospodarstvo in vzpostavlja predvidljiv fiskalni okvir, ki zagotavlja izpolnjevanje davčnih obveznosti in zmanjševanje davčnih utaj.

* *

Spremljanje napredka pri usklajevanju s pravnim redom EU in ustreznimi evropskimi standardi ter njihovem izvajanju se bo nadaljevalo med pogajanja. EU poudarja, da bo posebno pozornost namenila spremljanju vseh navedenih posameznih zadev, da bi zagotovili ustrezno upravno zmogljivost Albanije, njeno zmogljivost za dokončno uskladitev s pravnim redom EU na vseh področjih iz tega sklopa ter nadaljnji napredek pri njegovem izvajanju in izvrševanju. Posebno pozornost je treba nameniti povezavam med tem in drugimi pogajalskimi sklopi. Končna ocena skladnosti albanske zakonodaje s pravnim redom EU in ustreznimi evropskimi standardi ter sposobnosti te države za izvajanje bo možna šele v poznejši fazi pogajanj. EU poziva Albanijo, da Stabilizacijsko-pridružitvenemu svetu poleg vseh informacij, ki jih lahko EU zahteva za pogajanja o tem sklopu in ki jih je treba predložiti na konferenci, redno pošilja podrobne pisne informacije o napredku pri izvajanju pravnega reda EU.

Glede na navedeno bo morala konferenca ponovno obravnavati ta sklop, ko bo primerno.

EU tudi opozarja, da utegnejo biti med 2. oktobrom 2024 in zaključkom pogajanj sprejeti novi akti pravnega reda EU.